

вольових процесів, ціннісних орієнтацій, які забезпечують результативність та високу працездатність вчителя.

Співвіднесення своїх позицій із заданими цінностями виявилось через висловлення своєї думки.

Аналіз результатів, отриманих після проведення формувального експерименту, дозволив констатувати, що формування у вчителів ціннісних орієнтацій має найбільшу ефективність, якщо запропоновані педагогічні умови реалізуються в комплексі.

*Н.І.Зеленкова,
канд. пед. наук, доцент,
Криворізький ДПУ*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНОГО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ

У статті розкриваються особливості психолого-педагогічної підтримки особистісного саморозвитку студентів в процесі вузівської освіти.

Ключові слова: психолого-педагогічна підтримка, саморозвиток, інтерактивне навчання.

В статті раскрываются особенности психолого-педагогической поддержки личностного саморазвития студентов в процессе вузовского образования

The article deals with the peculiarities of psychological and pedagogical support of students' personal own development in the process of interactive training.

Key words: psychological and pedagogical, own development, of interactive training.

Сьогодні одним із пріоритетних завдань підготовки спеціаліста в системі вищої освіти є виховання конкурентно здібної на ринці праці людини здібної жити вільно, творчо самореалізуватися. В основі такого підходу лежить розробка і реалізація ідей, які передбачають націленість освіти не тільки на фундаментальну підготовку, але й на розвиток особистості майбутнього спеціаліста.

Наслідком консервативної орієнтації вищої освіти на підготовку, але й на розвиток особистості майбутнього спеціаліста.

Наслідком консервативної орієнтації вищої освіти на підготовку професіонала як носія спеціальних знань, умінь і навичок є збільшення контингенту студентів, які потребують психолого-педагогічної підтримки. Це примушує по-іншому розглядати освітні

моделі, які не можуть бути зведені тільки до підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності. Необхідні нові форми гуманної взаємодії суб'єктів освітньої спільноти, орієнтованої на особистісний саморозвиток студента. Взаємодія викладача і студента в процесі вузівської освіти тривалий час розглядалася як система в якій керівні функції належали викладачу, що стримувало формування активної позиції студента в навчальному процесі і подальшої професійної діяльності. Проблема психолого-педагогічної підтримки особистісного саморозвитку студентів у вузі сьогодні дуже актуальна. На сьогодні створені необхідні теоретичні і практичні припущення.

Ідеї, саморозвитку особистості мають філософське розуміння людини – не як засіб, а як мета суспільного улаштування. Саморозвиток на основі ряду філософських концепцій можуть бути зрозумілі як духовно-практичне само перетворення з метою повноти індивідуального самовираження і соціального служіння (Н.Бердяєв, В.Соловйов), як самовдосконалення особистості налаштовану на внутрішнє облагородження (П.Лобкович, Л. Толстой, Е. Фромм) як усвідомлений вибір в процесі професійного становлення (А.Абрамова, У.Винокурова, П.Сорокін).

Теоретичною базою саморозвитку особистості є концепції: про співвідношення природного і соціального (С.Рубінштейн), загальнолюдських утворень та індивідуальних проявлень (А.Ковальов), діяльнісного підходу, основу якого складає сфера інтересів, мотивів та інших потреб особистості (А.Леонтьєв, В.Мясищев, В.Петровський), самоактуалізуючого розвитку (А.Маслоу).

Основою для визначення умов особистісного саморозвитку студентів в процесі вузівської освіти послужили: ідеї гуманістичної педагогіки пріоритету особистості М.Богуславського, Л.Кулікової; сучасні позиції взаємодії в групах «викладач-студент», «студент-викладач» на основі рівноправного співробітництва в роботах В.Кондрашової, П.Коптерева, В.Сухомлинського.

Психолого-педагогічна підтримка особистісного саморозвитку студентів в процесі вузівської освіти сприяє становленню саморозвиваючої людини в аспекті професії і є однією з важливих завдань вузівської освіти. Сутність впливу психолого-педагогічної підтримки на особистісний саморозвиток в тому, що при високому рівні особистісного саморозвитку у студентів активізується вольова саморегуляція, продуктивність, стабілізується внутрішній світ,

спостерігається здібність до адекватної самооцінки і вибору майбутньої професії в якості ведучої цінності, що сприяє подальшому саморозвитку особистості.

Цілеспрямованість психолого-педагогічної підтримки особистісного саморозвитку студентів забезпечується на основі принципів, а саме:

- систематичності і послідовності, який передбачає єдність поставленої мети, завдань, педагогічних дій і досягнення результату – особистісного саморозвитку студентів в процесі вузівської освіти;
- природовідповідності, що враховує багатогранну і цілісну природу людини, який визначає побудову психолого-педагогічної підтримки особистісного саморозвитку студентів в єдності і згодою з природою людини як фактор, що обумовлює її життя;
- інтеграції як одного із засобів розуміння власного «я», саморозвитку ґрунтованого на єдиних образних характеристиках, цінностях культури людського існування;
- активності і самостійності, створюючих направленість інтересів, мотивів і зусиль студентів на самопізнання, розвиток адекватної самооцінки, розвиток вольової саморегуляції, високої власної продуктивності, на визнання обраної професії в якості ведучої цінності;
- гуманізація, яка розглядає студента як суб'єкта життя, як вільну і духовну особистість, що має здібність до самопізнання, саморефлексії, саморозвитку;
- демократизація, яка визначає відповідний стиль взаємовідношення учасників освітнього процесу, суб'єкт-суб'єктний характер їх взаємодій. Основними педагогічними умовами психолого-педагогічної підтримки особистісного саморозвитку студентів є:
- здібність викладача надати психолого-педагогічну підтримку студентам в їх пізнанні самого себе;
- включення студентів в багатогранну інтерактивну взаємодію в рамках педагогічного процесу;
- сформувати позитивну «Я-концепцію», тобто позитивне ставлення до себе, що сприяє досягненню внутрішньої згоди особистості, закріплює віру в свої сили і можливості.

В своїй роботі використовую технології розвиваючого навчання, одна з яких – технологія інтерактивного навчання.

Інтерактивне навчання – це спосіб пізнання, оснований на діалогових формах взаємодії учасників освітнього процесу, навчання, занурене в спілкування, в ході якого у студентів формуються навички спільної діяльності. Саме взаємодія є умовою розвитку творчих здібностей студентів, їх саморозвитку.

Використовуючи технологію інтерактивного навчання на практиці, переконана, що семінарські заняття, організовані на основі оптимальної педагогічної взаємодії, мають ряд переваг:

- семінарське заняття проходить в оптимальному темпі, поєднані різні види навчальної роботи;
- хід заняття налаштовує на продуктивну роботу, різні види і форми завдань, які забезпечують зайнятість усієї групи, дозволяють студентам проявити себе;
- матеріал семінару засвоюється всіма студентами у відповідності з індивідуально-віковими особливостями, набувають нові уміння та навички в пізнанні та спілкуванні;
- на семінарах переважає атмосфера співробітництва та співтворчості. Одним з основних методів інтерактивного навчання є групова форма роботи.

Сутність групової роботи пролягає в тому, щоб набутий і спеціально створений середовищем досвід (знання, уміння) студент зміг перенести в зовнішній світ і успішно використовувати його. Не менш важливим є і те, що в групі в процесі взаємодії студенти усвідомлюють цінність особистості інших студентів, вчать вести дискусію, аргументувати свою точку зору, поважати думку інших.

В умовах семінарських занять група представляє собою об'єднання студентів з метою рішення конкретно-пізнавальних, комунікативно-розвиваючих і морально-пізнавальних завдань.

Зважаючи на вище сказане, можна зробити висновок про те, що до числа найбільш важливих педагогічних положень, які дозволяють нам осмислити феномен психолого-педагогічної підтримки, ми відносимо: виховання (допомога студенту в самопізнанні); основа і ядро виховання – досягнення стабільності внутрішнього світу студента; організація змістового простору і включення молодого людини до діяльності, спрямованої на розвиток самооцінки, саморегуляції власної продуктивності.

Список використаних джерел

1. Иванова С.П. Теоретические подходы к проблеме развития

познавательной самостоятельности студентов вуза / С.П.Иванова // Высшее образование сегодня. – 2009. – №4. – с.74-76.

2. Иванова С.П. Теоретико-методологические основы психолого-педагогической поддержки личностного саморазвития студентов в вузе: монография / Светлана Павловна Иванова. – Якутск, 2008. – 72с.

*В.В.Іванова,
канд. пед. наук,
Криворізький ДПУ*

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття посвячена вопросу формування творческих качеств студентів. Рассматриваются условия формування творческих качеств в условиях профессиональной подготовки.

Ключевые слова: творчество, творческие качества, условия формування творческих качеств.

Стаття присвячується питанню формування творчих якостей студентів. Розглядаються умови формування творчих якостей в умовах професійної підготовки.

Ключові слова: творчість, творчі якості, умови формування творчих якостей.

This article deals with the question of formation of students' creative abilities. The author shows the specific conditions of students' creative abilities forming during professional training.

Key words: creativity, creative abilities, conditions of forming of creative abilities.

Виконання соціального замовлення в підготовці творчої особистості сполучене з подальшим підвищенням рівня готовності педагогічних кадрів до творчої професійної діяльності. Визначальними характеристиками сучасного працівника є його творчі якості, критичне мислення й готовність нестандартно вирішувати професійні завдання.

У теперішній час у зв'язку з підвищенням людського фактора в новому демократичному суспільстві зростає інтерес до формування творчих якостей майбутнього вчителя.

Критичний аналіз якості підготовки вчительських кадрів і рівня їхньої готовності до професійної діяльності підтверджує необхідність кардинальних змін у системі навчання вищої школи. Проблема модернізації вищої педагогічної освіти сполучена з